

כגון: בית מלא תבואה ופירות מסרתי לך לפקדון. וכים מלא מסרתי לך לפקדון, והלה אומר: איני יודע כמה הפקדת בידי אלא, מה שהנחת — אתה נוטל! פטור הנפקד משבועת מודה במקצת.

ואפילו נמצא שהתבואה שבבית אינה ממלאת אותו, שהרי לא הודה הנפקד בדבר שבמדה ושכמשקל ושכמנין, אלא אמר הודאה סתמית "מה שהנחת אתה נוטל".⁽³²⁾

אבל אם זה התובע אומר: בית מלא תבואה המגיעה עד הזיו היוצא מן הכותל הנחתי לך לפקדון,

הטענות עומדות הן לבצירה — דינם כאילו בצורות הן. ולכן נחשבים הן כמטלטלין, ולא כקרקע, ומשום כך נשבעין עליהם.⁽³⁰⁾

וחכמים אומרים: כל המחובר לקרקע ואפילו עומד הוא ליבצר — הרי הוא כקרקע! דסוף סוף הוא קרקע ואין נשבעין עליהם.

אין נשבעין אלא על דבר שמוגדר הוא במדה מסוימת ושכמשקל ושכמנין!⁽³¹⁾

כיצד היא תביעה מוגדרת, וכיצד היא תביעה שאינה מוגדרת?

שדן בזה.

32. הקשה הר"ן: מדוע כאשר אומר מה שהנחת אתה נוטל פטור? והלוא רואים אנו את הפירות והודאתו ידועה לנו?

ותירץ, שהטעם הוא משום שבשעה שיוצאת ההודאה מפיו בעינין שיהיה הדבר במדה. ואילו כאשר מודה, עדיין אין אנו יודעים כמה יש בפירות, אלא לאחר שמוודין וסופרים אותם. ואף שאחר כך ההודאה ידועה ושקולה, מכל מקום כיון שבשעת ההודאה הראשונה, כלומר כאשר יצאו הדברים מפיו עדיין לא ידענו כמה יש בפירות, והודאה זו לא חייבתו, שוב אינו חייב.

הקצות החושן בסימן עב ס"ק יז [וס"ק יט] דייק מלשון השולחן ערוך שם, שאם אין הנפקד יודע את ערכו של הפקדון בשעה שמודה למפקיד על כך, אינו חייב משום מודה במקצת. אלא עד שיאמר שהפקדון, כגון טבעת שהופקדה בידו, שוה כטבעת אחרת המונחת לפני בית דין.

אבל, כשאומר שהטבעת היתה שוה כמו הטבעת שביד השולחני, ואינה לפנינו הרי זה כאומר מה שהנחת אתה נוטל, ואין זה בכלל

ותירצו שמודה הוא שהיו הגפנים חמש אלא שכבר בצרתים ואינם כאן.

אך אם כן קשה, שהרי אינו מודה בדבר המחובר לקרקע, אלא במטלטלין גמורים, שהרי מודה הוא בגפנים בצורות?

ותירצו, שלענין הודאה במקצת, בתר שעת נתינה אזלינן. כלומר, שההתייחסות לדבר שעליו מודה, אם הוא קרקע או לאו, נקבעת לפי מצבו בשעה שנתנו התובע לנתבע. וכיון שבאותה השעה היו הגפנים מחוברות, רק שעמדו הם ליבצר, הרי שלרבי מאיר חשיב כמטלטלין וחיב. ורבנן סוברים שהם כקרקע.

30. הקשה הר"ן מהא דמבואר לקמן במשנה שצריכה ההודאה להיות בדבר שבמדה במנין ובמשקל. והלוא כאשר טוען ומודה בה' גפנים, הרי אין קצבה להודאתו כיון שהוא אינו יודע כמה כל גפן היתה טעונה. ותירץ, כיון שעשר וה' הן מנין — שפיר הוי כדבר שבמדה.

31. יש לעיין אם דין זה נאמר דוקא לגבי שבועת מודה במקצת או אף בשבועת השומרין ועיין תו"ט ובחזון איש חו"מ סימן י"ב אות ח'